

بررسی تحلیلی گفتگوهای زنده برنامه ورزشی براساس نظریه پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱)

ابراهیم عزتی*^۱، زهرا مهرابی^۲

۱. استادیار زبان‌شناسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه پیام نور

۲. کارشناسی ارشد زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه پیام نور

تاریخ ارسال: (۹۵/۱۱/۱۳) تاریخ پذیرش: (۹۶/۱۱/۲۴)

Analytical Review Exercise Program based on the Theory of Continuity Dooley Talks Alive and Levinson (2001)

Ebrahim Ezzati*¹, Zahra Mehrabi²

1- Assistant Professor of Linguistics and Foreign languages, Payame Noor University

2- MA of General linguistics, Payame Noor University

Received: (2018/02/13)

Accepted: (2017/12/06)

Abstract

This study concerns analyzing and describing examples of live conversations in Navad sport program based on Dooley and Levinson's theories of cohesion (2001). Accordingly, at first 12 programs were selected randomly from all Navad programs during one year including 44 programs. Then, twelve live conversations out of the selected programs were recorded and transcribed. In addition, the varieties of cohesion tools in the samples and the frequency of their usage in recorded programs were derived. Finally, the diagrams and percentage of cohesion tools used in these conversations were drawn by using Excel software and SPSS. Results indicated that with respect to the percentage of frequencies obtained from the varieties of cohesion tools, homogeneity with 66/58 percent, has allocated the highest percentage of usage frequency; semantic propositions with 65/18 percent were in the second place; descriptive words were in third place with 12 percent; 45.8 percent was devoted to morphological-syntactic patterns; and finally lexical relations with 17.2% were in the fourth and fifth positions, respectively. Due to the performer's power of speech and more verbal communication on live TV programs, it can be concluded that the impact of these media is very high. Therefore, the proposed cohesion tools, according to the priorities expressed above may have a significant impact on the semantic relations. To enclose, based on the results of Chi-square test, cohesion tools proposed by Dooley and Levinson (2001) were extendable to the live sport conversations of Navad program with 95% degree of confidence.

Keywords: Cohesion Tools, Navad Sport Program, Dooley Levinson, live Conversations, Semantic Relations.

چکیده

هدف این پژوهش بررسی و توصیف نمونه‌هایی از گفتگوهای زنده برنامه ورزشی نود بر اساس نظریه پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) است. بر این اساس، در ابتدا از کل برنامه‌های نود در طول یک سال که ۴۴ برنامه بود، تعداد ۱۲ برنامه به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس گفتگوهای زنده دوازده برنامه از این برنامه ضبط و بازنویسی گردید. در ادامه، انواع ابزارهای پیوستگی در نمونه‌ها و بسامد کاربرد آن‌ها در برنامه‌های ضبط‌شده، استخراج شد. در انتها، با استفاده از نرم‌افزار اکسل و اس پی اس اس به رسم نمودار و درصدبندی ابزارهای پیوستگی به‌کاررفته در این گفت‌وگوها پرداخته شد. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها با توجه به درصد بسامدهای به‌دست‌آمده از انواع ابزارهای پیوستگی نشان داد که همانندی با ۵۸/۶۶ درصد، بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی با ۱۸/۶۵ درصد در جایگاه دوم قرار دارد. عبارت‌های توصیفی با ۱۲ درصد در جایگاه سوم قرار دارد. الگوهای صرفی - نحوی با ۸/۴۵ درصد و روابط واژگانی با ۲/۱۷ درصد در جایگاه - های چهارم و پنجم قرار دارند. یافته‌های پژوهش همچنین حاکی از آن است که ابزارهای پیوستگی مطرح‌شده و روش تحلیل آن‌ها قابل تعمیم به گفت‌وگوهای زنده ورزشی نود هستند. به علت قدرت بیان مجری و ارتباط کلامی بیشتر در برنامه‌های زنده تلویزیونی، می‌توان گفت تأثیر این‌گونه رسانه‌ها بسیار زیاد است و در نتیجه می‌توان ادعان داشت که ابزارهای پیوستگی مطرح‌شده، طبق اولویت‌های بیان‌شده، تأثیر بسزایی در ارتباط معنایی خواهند داشت.

واژه‌های کلیدی: ابزارهای پیوستگی، برنامه ورزشی نود، دولی و لوینسون، گفتگوهای زنده، روابط معنایی.

Corresponding Author: Ebrahim Ezzati

E-mail: hbarangi2@gmail.com

* نویسنده مسئول: ابراهیم عزتی

پست الکترونیک: hbarangi2@gmail.com

مقدمه

پیوستگی متن (گفتاری یا شنیداری) را در چارچوب نحوی - واژگانی و معنایی امکان‌پذیری دانند. متن یک واحد یکپارچه و معنادار زبان است که جملات آن دارای ارتباط معنایی و نیز ویژگی پیوستگی هستند که این ویژگی آن را از هر آنچه غیر متن به حساب می‌آید - یعنی جملات منفرد و نامرتب - متمایز می‌سازد (نصر آزادانی، ۱۳۷۸).

به باور دولی و لوینسون (۲۰۰۱) پیوستگی یک مفهوم معنایی است که به روابط معنایی موجود در متن اشاره می‌کند و به شش دسته عبارات توصیفی، همانندی، روابط واژگانی، الگوهای صرفی - نحوی، علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی و الگوهای آهنگ گفتمان تقسیم می‌شود. پژوهش‌های بسیاری بر روی نحو و ساخت‌واژه‌ی زبان فارسی انجام شده است. آثاری که جنبه‌های مختلف ساختار کلمه را بررسی می‌کنند، اساساً دودسته‌اند: یا آثاری که ماهیت «را» را روی فارسی بررسی می‌کنند، یا آثاری که رابطه‌ی بین توالی کلمات سازه‌ها یا ساختار اطلاعاتی جملات فارسی را بررسی می‌کنند (رابرتس، برجسته دلفروز و جهانی، ۲۰۰۹).

بررسی پژوهش‌هایی که در زمینه‌ی ابزارهای پیوستگی در زبان فارسی انجام شده است، نشان می‌دهد که مطالعات بیشتر در باب به‌کارگیری این عوامل و میزان کاربرد آن‌ها در متون مختلف آموزشی، علمی، ادبی، داستانی و قرآنی صورت پذیرفته است؛ و تا آنجایی که نگارنده اطلاع دارد، پژوهش مدون خاصی در زمینه‌ی بررسی ابزارهای پیوستگی و کاربرد آن‌ها در گفت‌وگوهای رادیو و تلویزیون ایران به‌ویژه، از نوع ورزشی وزنده‌ی آن صورت نگرفته است. به‌علاوه، در این زمینه منابع کمتری نیز وجود دارد.

پژوهش کنونی با تمامی گونه‌های گفتمانی سروکار ندارد، بلکه تنها معطوف به زبان گفتاری است که در گفت‌وگوهای زنده ورزشی به زبان فارسی شنیده می‌شود؛ زیرا اغلب مطالعات گفتمانی به بررسی گونه‌های گفتاری محدود می‌شود. علت این است که بنا به عقیده برون و یول (۱۹۸۳) بسیاری از پژوهشگران اجتماعی به‌درستی نمی‌دانند که چگونه به داده‌های گفتاری، به‌گونه‌ای مناسب و تحلیلی بنگرند.

درحالی‌که این مسئله برای تحلیل زبان نوشتاری کمتر صادق است؛ چراکه در جوامع باسواد، افراد علاوه بر فراگیری خواندن و نوشتن، می‌توانند تا حدی نسبت به متون نوشتاری، توانایی تفکر تحلیلی پیدا کنند. برای مثال، بیشتر دانش آموزان

این تجربه را داشته‌اند که متون ادبی را بخوانند و به ساختار یک شعر یا تقابل معنایی مختلف موجود در آن توجه کنند. آن‌ها مباحث زبانی از قبیل حرف، جمله و غیره را فرامی‌گیرند و از آن برای توصیف ساختار گونه‌ی نوشتاری بهره می‌گیرند. باین‌حال کمتر آموخته‌اند که زبان گفتاری را به همان شکل نظام‌مند موردبررسی قرار دهند و به‌ندرت یک ابزار فرازبان شناختی مشابه با ابزار گونه‌ی نوشتاری در اختیاردارند که بتوانند به کمک آن گفتار را بررسی کنند؛ بنابراین، بررسی گفت‌وگوهای رادیو و تلویزیون به تحلیل گفتمان گفتاری نیز کمک می‌کند. دلیل توجه زیاد در پژوهش حاضر به این‌گونه از گفتمان این است که بنا به عقیده‌ی لوینسون (۲۰۱۰) گفتار مبنای کار رادیو و تلویزیون را تشکیل می‌دهد. ازاین‌جهت، تمرکز اصلی روی صحبت‌هایی است که حالت محاوره‌ای دارند که به‌واسطه‌ی آن یا مستقیماً مخاطب را مورد خطاب قرار می‌دهند و یا تلاش می‌کنند تا مخاطب را در یک رابطه‌ی شبه تعاملی درگیر کنند.

به‌علاوه، باوجوداینکه در تلویزیون هم گفتار جنبه‌ی کلیدی دارد، هم در جلب نظر مخاطب و هم در بررسی واکنش مخاطب نسبت به برنامه‌های مختلف بسیار تأثیرگذار است. این در حالی است که در مطالعات رسانه‌ها، اغلب تأکید بر روی مواد دیداری است. باین‌حال، بررسی چپستی و چگونگی شیوه‌ی تعامل مخاطبان با برنامه‌های صداوسیما و نیز میزان تأثیر آن در جلب مخاطب نشان می‌دهد که برنامه‌ها چطور می‌توانند موردپسند واقع شده و به ایجاد تعامل مفید کمک کنند. با توجه به اینکه رسانه به‌طور مستقیم با مخاطبین در ارتباط است، توجه به پیوستگی تک‌تک عناصر به‌منظور درک معنایی مفاهیم دارای اهمیت بسزایی است. چنانچه ارتباط بین عناصر، دارای پیوستگی کافی نباشد، امکان ارتباط معنایی ضعیف و رسانه با چالش‌هایی مواجه خواهد شد. رسانه‌ها مطالب خود را به مخاطبین ارائه می‌دهند؛ مانند خبرها و اتفاقات ورزشی و ... زمانی این گزارش‌ها می‌تواند در مخاطبین اثرگذار باشد که ارتباط معنایی بین عناصر دارای پیوستگی باشد.

بنابراین، می‌توان با تکیه‌بر نظری پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) مفاهیم و ابزارهای مرتبط با پیوستگی را بررسی نمود و این امکان را در نظر گرفت که آیا روش تحلیلی آن‌ها را می‌توان به گفت‌وگوهای زنده ورزشی مانند برنامه نود به‌عنوان متون گفتاری تعمیم داد.

انتظار دارد مخاطب در بازنمود ذهنی خود از آن‌ها آگاه باشد؛ اما رابرتس و همکاران (۲۰۰۹) عبارت‌های توصیفی را در طبقه‌ی جدایی قرار نمی‌دهند.

دولی و لوینسون همچنین معتقدند روابط پیوستگی تحت عنوان همانندی، مرتبط با صورت‌های همانند، معنای همانند و ارجاع یا دلالت همانند هستند. به عبارت دیگر، همانندی شامل زیرمجموعه‌های تکرار، جایگزینی واژگانی، ضمائر، صورت‌های ضمیری دیگر، جانشینی و حذف است.

سومین ابزار پیوستگی بر این نکته دلالت دارد که بسیاری از عناصر واژگانی به گونه‌ای به یکدیگر مرتبط هستند که شامل همانندی نمی‌شوند. در این شیوه از طریق روابط میان واژگان و حتی بدون وجود حرف ربط پیوستگی متن بررسی می‌شود.

از نگاه دولی و لوینسون (۲۰۰۱) الگوهای صرفی - نحوی یکی دیگر از ابزارهای ایجاد پیوستگی در متن هستند. الگوهای صرفی - نحوی شامل سه زیرشاخه هستند: ثبات مقوله‌های تصریفی، پاره‌گفتارهای پژواکی و ساختمان‌دستی. گفتمانی - کاربردشناختی.

گاهی روابط مفهومی بین گزاره‌ها که با حروف ربط یا سایر علائم زبان‌شناختی نشان داده می‌شوند، روابط پیوستگی و یا معنایی نامیده می‌شوند (دولی و لوینسون، ۲۰۰۱). نصر آزادانی (۱۳۷۸) این نوع همبستگی و ارتباط معنایی که از طریق عناصر ربطی یا کلمات پیوندی درون متن بین عبارت‌ها و جمله‌های متن برقرار می‌شود را پیوستگی ربطی نامیده است. در ارتباط با الگوهای آهنگ گفتمان، دولی و لوینسون (۲۰۰۱) معتقدند که در این الگوها، گوینده پاره‌گفتاری را در طرح کلی گفتار خود، مثلاً نزدیک به آخر گفتار خودش قرار می‌دهد که این پاره‌گفتار معترضه هست و اغلب آهنگ گفتمان را نشان می‌دهند. این نکته نیز قابل‌ذکر است که تحلیل و بررسی الگوهای آهنگ گفتمان فراتر از پژوهش حاضر است و نیاز به مطالعه‌ای جداگانه دارد.

در زبان فارسی مطالعات بسیاری درباره‌ی ابزارهای پیوستگی انجام شده است که حاکی از اهمیت آن است. به‌عنوان مثال، کاوسی نژاد (۱۳۷۱) حذف مقولات نحوی را به‌عنوان یکی از ابزارهای پیوستگی در ساخت گروه اسمی، گروه فعلی و جمله با توجه به ساختمان نحوی زبان فارسی بر اساس دیدگاه هالییدی و حسن (۱۹۷۶) موردبررسی قرار داده است. وی به تشریح انواع حذف شامل حذف بازیایی، حذف

گفتمان‌های مختلف وجود اشتراک زیادی دارند. در این میان ابزارهای همبستگی و پیوستگی از اساسی‌ترین مفاهیم گفتمان تلقی می‌شوند (که در این پژوهش همبستگی موردبررسی قرار نمی‌گیرد). مؤثرترین راه برای درک چگونگی کارکرد این ابزارها در هر زبانی تعامل با این ابزار و بررسی متون آن زبان است. پژوهش حاضر با رویکردی زبان‌شناختی به تحلیل گفتمان می‌پردازد و این‌که چگونه نقش‌های گفتمانی مانند پیوستگی توسط ابزارهای زبان‌شناختی در ساختار جملات گفتاری زبان فارسی شناخته می‌شوند را موردبررسی قرار می‌دهد. دولی و لوینسون (۲۰۰۱) معتقدند مفاهیم همبستگی و پیوستگی در تمامی جنبه‌های برنامه‌های زبانی به کار گرفته می‌شوند.

تاکی (۱۳۸۷) در باب پیوستگی بیان می‌کند که در ساخت متن عواملی دخالت دارند که با عوامل ساخت جملات منفرد متفاوت‌اند. پیوستگی یکی از این عوامل است. از سوی دیگر، از دیدگاه نصر آزادانی (۱۳۷۸) تحلیل‌گران گفتمان بر این باورند که میان جملات و فضای درونی متن عناصری صوری به نام ابزارهای پیوستگی وجود دارد که نقش ایجاد پیوستگی و ارتباط معنایی بین جملات متن را بر عهده‌دارند و به مخاطبان کمک می‌کنند تا متن را بهتر درک و تفسیر نموده و منظور گوینده را به نحو مطلوب دریابند.

بر اساس نظریه‌ی پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱)، علائم پیوستگی نشان می‌دهند که چگونه بخشی از گفتمان از نظر مفهومی با بخش دیگر ارتباط پیدا می‌کند. علائم پیوستگی مجهز به ابزارهایی است که عبارت‌اند از:

۱- عبارات توصیفی

۲- همانندی

۳- روابط واژگانی

۴- الگوهای صرفی-نحوی

۵- علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی

۶- الگوهای آهنگ گفتمان

دولی و لوینسون (۲۰۰۱) معتقدند، عبارات توصیفی مانند «روز بعد، اتاق دیگر و برادر آن دختر» آشکارترین نوع ابزارهای پیوستگی هستند که در واقع این عبارات، عناصری هستند که قبلاً در متن ذکر شده‌اند. در این مثال‌ها قبلی شامل روز قبل، یک اتاق مشخص و یک دختر هستند. از دیدگاه دولی و لوینسون (همان) عبارات توصیفی، عناصری را نشان می‌دهند که قبلاً در متن ذکر شده‌اند؛ یا عناصری که گوینده

تکرار معنوی بیش از تکرار واژگانی است و در متون کودکان تکرار لفظی بیشتر است.

در تحقیقی مشابه، روشن و آرمیون (۱۳۸۶) به بررسی میزان و نحوه‌ی به‌کارگیری عوامل پیوستگی در متون شیمی آلی که امروزه در مقطع کارشناسی در دانشگاه‌ها تدریس می‌شود، پرداخته‌اند. آن‌ها به این نتیجه دست یافتند که به عوامل پیوستگی در متون آموزشی مانند شیمی و فیزیک، کمتر توجه شده است. آن‌ها ضمن بیان مباحثی مانند زبان علم، گفتمان علمی زبان‌شناسی، متون شیمی را با استفاده از روش تحلیل محتوا تجزیه و تحلیل کردند. سپس بر اساس نظر هالیدی و حسن (۱۹۷۶) تعداد ۲۲۲ بند از سه کتاب شیمی آلی مرکز نشر دانشگاهی، دانشگاه اصفهان و پیام نور را بررسی کردند. نتیجه‌ی این پژوهش حاکی از این بود که در این متون عوامل مختلفی برای ایجاد پیوستگی متن به‌کاررفته‌اند و بین سبک و سیاق علمی و نحوه‌ی استفاده از این عوامل رابطه وجود دارد. عوامل پیوستگی باعث واکنش مستقیم مخاطب یا نویسنده می‌شود. این عوامل دارای نقشی راهنما، سازمان دهنده و روشنی‌بخش به متن بوده و ابزاری ارزشمند در جهت ایجاد تأثیرات بلاغی مثل جذب مخاطب، ایجاد اعتماد و منطق در نوشتار است.

سارلی و ایشانی (۱۳۹۰) از جمله مسائل موردتوجه تحلیل گران متن راه، پیوستگی و همبستگی متن برمی‌شمارند. آن‌ها بر اساس نظریه‌ی تکامل‌یافته‌ی پیوستگی هالیدی و حسن (۱۹۷۶) و مفهوم پیوستگی که حسن در سال ۱۹۸۴ مطرح کرد، در داستان فارسی قصه‌ی نردبان عوامل پیوستگی و همبستگی و نیز کاربرد این نظریه را بررسی کردند. آن‌ها بر اساس دیدگاه هالیدی و حسن (۱۹۷۶) به این نتیجه رسیدند که در متن‌های ادبی یا غیرادبی، این الگوی جدید پیوستگی قابل‌بررسی است؛ همچنین می‌توان میزان پیوستگی و همبستگی متون را از نظر کمی با استفاده از هماهنگی پیوستگی مقایسه کرد.

با الهام از نظریه‌ی پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) و همچنین مبانی مشابه، پژوهش‌های انجام‌شده بیشتر در باب به‌کارگیری عوامل پیوستگی و میزان کاربرد آن‌ها در متون مختلف آموزشی، علمی، ادبی، داستانی و قرآنی صورت پذیرفته است؛ و تا آنجایی که نگارندگان این پژوهش اطلاع دارند، پژوهش مدون خاصی در زمینه‌ی بررسی ابزارهای پیوستگی و کاربرد آن‌ها در گفت‌وگوهای رادیو و تلویزیون ایران به‌ویژه، از

نقشی و حذف صوری پرداخته است. کاووسی نژاد حذف صوری را به سه دسته تقسیم کرد: حذف آغازین، حذف میانی و حذف پایانی. نتیجه‌ی این پژوهش نشان داد که بسامد کاربرد حذف پایانی در گروه اسمی بیشتر از سایر انواع حذف است. وی معتقد است که حذف می‌تواند به قرینه‌ی وجود لفظی در همان جمله باشد، یا به قرینه‌ی لفظی جمله یا جمله‌های قبل از آن که در حالت دوم این حذف باعث ایجاد پیوستگی می‌شود. این نوع حذف اغلب در جملات هم‌پایه و جملات متوالی و مرتبط، به‌وفور دیده می‌شود.

در پژوهش دیگر، گلفام (۱۳۷۷) روابط ارجاعی را در زبان فارسی با رویکردی نحوی - گفتمانی دنبال کرده است. وی روابط ارجاعی را به سطح جمله محدود نساخته است، بلکه با قرار دادن آن در سطح گفتمان تلاش کرده تا دید واقع‌گرایانه‌ای نسبت به این موضوع اتخاذ کند. درنهایت وی به این نتیجه رسیده است که توزیع عناصر ارجاعی از زاویه‌ی نحو، به‌تنهایی راهگشا نیست و بایستی از مفاهیم کاربردی گفتمان مانند تقابل، تکیه و ضمیر کمک گرفت. وی درگذر از سطح نحو و ورود به سطح گفتمان روابط ارجاعی واژ- نحوی و معنا بنیاد را مطرح کرده و در تحلیل خود از آن‌ها کمک گرفته است. او در پایان می‌گوید ارجاع تنها بین ضمیر و مرجعش در نظر گرفته نمی‌شود، بلکه در کانون بسیاری از مفاهیم زبانی از قبیل رابطه‌ی اسم هسته و بند موصولی، روابط واژگانی معنایی، مطابقه و غیره قرار دارد؛ بنابراین، در تبیین ارجاع می‌بایست فراتر از سطح نحو به جست‌وجوی عوامل گفتمانی که روابط ارجاعی را کنترل می‌کنند، پرداخت.

نصرآزادی (۱۳۷۸) نیز در پژوهش خویش به بررسی عوامل پیوستگی در زبان فارسی از دیدگاه تحلیل گفتمان پرداخته و مبنای کار خود را بر متون داستانی بزرگ‌سالان و کودکان قرار داده است. او با الهام‌گیری از شیوه‌ی تقسیم‌بندی ابزار پیوستگی هالیدی و حسن (۱۹۷۶) پیوستگی را به سه دسته‌ی دستوری، معنایی و واژگانی تقسیم کرده است و با بهره‌گیری از متون داستانی به بررسی بسامد هر یک از ابزار پیوستگی در متون فارسی پرداخته است. وی با در نظر گرفتن اهمیت عناصر تکرار لفظی و معنوی، اهمیت ساخت اطلاعاتی و اهمیت کاربرد مفاهیم صریح و غیرصریح به بررسی شیوه‌های بسامد واژگان پرداخته و در آخر ضمن آمارگیری درصدی به این نتیجه رسیده است که در متون داستانی بزرگسالان عوامل

نرم‌افزار اکسل و اس پی اس به رسم نمودار و درصد بندی ابزارهای پیوستگی به کاررفته در این گفت‌وگوها پرداخته شد. ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، ابزارهای پیوستگی مدل دولی و لوینسون (۲۰۰۱) است که گفتگوهای برنامه ورزشی زنده نود با بهره‌گیری از این مدل، از لحاظ کاربرد و بسامد این ابزارها مورد بررسی قرار می‌گیرند.

روش اتخاذ شده در این پژوهش به دو گونه کتابخانه‌ای و میدانی بوده است. در بعد کتابخانه‌ای، منابع مرتبط با موضوع جستجو و تهیه گردید و مورد مطالعه قرار گرفتن و سپس و فیش‌برداری از آن‌ها انجام شد. در بعد میدانی، به مدت یک سال برنامه‌های ورزشی نود شبکه سه تلویزیون ایران ضبط و تهیه شد.

به منظور تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از دودسته مدل آماری به شرح زیر استفاده شده است:

الف) آمار توصیفی از قبیل رسم جداول، نمودارها و محاسبه‌ی فراوانی و درصدها.

ب) آمار استنباطی که با توجه به نوع مقیاس اندازه‌گیری متغیرها به منظور آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده می‌شود. همچنین از آزمون فریدمن به منظور اولویت‌بندی هر یک از عناصر و مؤلفه‌های پیوستگی و از آزمون مجذور کا برای بررسی کاربرد هر یک از ابزارهای پیوستگی استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش

سؤال اول تحقیق: مهم‌ترین ابزارهای پیوستگی در رسانه‌های ورزشی (برنامه نود) کدامند؟ پیوستگی دارای نشانه‌های زبان‌شناختی آشکاری است که قابل‌شمارش هستند. از این رو، با شمارش تعداد تکرار هر یک از ابزارها می‌توانیم میزان دقیق کاربرد آن‌ها را در داده‌های مورد نظر ارائه دهیم؛ اما باید توجه داشت که این ابزارها بایستی در جای مناسب به کاررفته و حاکی از پیوستگی متن باشند. در این قسمت پس از شناسایی و بررسی میزان کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی در نمونه‌هایی از گفتگوهای زنده‌ی برنامه-ی ورزشی نود، در هر ابزار به صورت جداگانه بسامد کاربرد ابزار مربوطه مشخص شده و درصد وقوع آن نسبت به سایر ابزارهای پیوستگی سنجیده می‌شود. برای این کار، یعنی تعیین میزان کاربرد این ابزارها در گفت‌وگوهای مربوط از آمار توصیفی استفاده شده است. بدین صورت که میزان کاربرد این ابزارها در گفت‌وگوهای مورد نظر با استفاده از درصدگیری

نوع ورزشی وزنده‌ی آن صورت نگرفته است. به علاوه، در این زمینه منابع کمتری نیز وجود دارد. همچنین، به نظر می‌رسد که زبان‌شناسان به صورت جامع ابزارهای پیوستگی را در تحقیقاتشان به کار برده‌اند؛ اما ضعف آن‌ها در توصیفی کار کردن و عدم توجه به تبیین و تطبیق نتایج است.

با توجه به اینکه رسانه به طور مستقیم با مخاطبین در ارتباط است، توجه به پیوستگی تک‌تک عناصر به منظور درک معنایی مفاهیم دارای اهمیت است که این امر از نوآوری‌های پژوهش حاضر به حساب می‌آید به این دلیل که قبلاً در زمینه‌ی پیوستگی عناصر متنی و روابط واژگانی توسط رسانه‌های تصویری از جمله تلویزیون پژوهشی صورت نگرفته است و پژوهش حاضر بران است تا با تحلیل ابزارهای پیوستگی، نقش آن‌ها را در برنامه ورزشی نود به طور دقیق تبیین نماید.

سوالات پژوهش

پژوهش حاضر به دنبال پاسخ به پرسش‌های زیر است:

- ۱- مهم‌ترین ابزارهای پیوستگی در رسانه‌های ورزشی (برنامه نود) کدامند؟
- ۲- تا چه حد ابزارهای پیوستگی مطرح شده توسط دولی و لوینسون (۲۰۰۱) و روش تحلیل آن‌ها قابل‌تعمیم به گفت‌وگوهای زنده برنامه نود هستند؟

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه‌ی اجرا روش توصیفی - تحلیلی است که ترکیبی از روش‌های تحقیق کمی و کیفی به کار گرفته شده است. از این نظر کمی است که با استفاده از روش‌های توصیفی و استنباطی اقدام به تجزیه و تحلیل داده‌ها شده است و از این نظر کیفی است که ارتباط معنایی بین مفاهیم و عناصر پیوستگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین با استفاده از روش تحلیل گفتمان به تفسیر معنایی و پیوستگی عناصر پرداخته شده است. همچنین از روش تحلیل محتوا به منظور بررسی واحدهای ثبت، شمارش و فحوی استفاده شده است.

کل برنامه‌های نود در طول یک سال ۴۴ برنامه بوده است که تعداد ۱۲ برنامه به صورت تصادفی انتخاب شد. سپس، گفتگوهای زنده دونفره این برنامه ضبط و بازنویسی گردید. در ادامه، انواع ابزارهای پیوستگی در نمونه‌ها و بسامد کاربرد آن‌ها در برنامه‌های ضبط شده استخراج شد. در انتها، با استفاده از

ورزشی نود مورد توجه قرار گرفته‌اند. در ادامه هر یک از ابزارهای پیوستگی به همراه زیرشاخه‌های آن‌ها به صورت جداگانه مورد بررسی قرار می‌گیرند؛ بدین ترتیب که ابتدا نمونه‌هایی از ابزارهای پیوستگی استفاده شده در برنامه نود آورده می‌شوند و سپس جدول کلی بسامد متناسب با هر ابزار نیز نشان داده می‌شود.

بسامد و درصد کاربرد هر ابزار نسبت به سایر ابزارهای پیوستگی در زیر ارائه شده است:

مشخص شد. با درصدگیری می‌توان به شباهت‌ها و تفاوت‌های میان کاربرد این ابزارها در گفتگوهای زنده‌ی ورزشی برنامه نود پی برد؛ چراکه با تعیین بسامد هر ابزار می‌توان پرکاربردترین و کم‌کاربردترین ابزارهای پیوستگی را در این گفتگوها شناسایی کرد.

یافته‌های جدول (۱) نشان می‌دهد که عناصر همانندی ۵۸/۷ درصد، علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی ۱۸/۷ درصد، عبارت‌های توصیفی ۱۲/۱ درصد، الگوهای صرفی - نحوی ۸/۵ درصد و روابط واژگانی ۲/۲ درصد در برنامه‌ی

جدول ۱- عناصر پیوستگی

ابزارهای پیوستگی	فراوانی	درصد	درصد معتبر	درصد تراکمی
همانندی	۲۸۶۵	۵۸/۷	۵۸/۷	۵۸/۷
عبارت‌های توصیفی	۵۸۹	۱۲/۱	۱۲/۱	۷۰/۷
روابط واژگانی	۱۰۶	۲/۲	۲/۲	۷۲/۹
الگوهای صرفی-نحوی	۴۱۳	۸/۵	۸/۵	۸۱/۳
علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی	۹۱۱	۱۸/۷	۱۸/۷	۱۰۰/۰
مجموع	۴۸۸۴	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	

عبارت‌های توصیفی

دولی و لوینسون (۲۰۰۱) اظهار می‌دارند که این عبارات به عناصری اشاره می‌کنند که قبلاً در متن آورده شده است، یا عناصری که گوینده انتظار دارد که مخاطبش در باز نمود ذهنی خود از آن‌ها آگاه باشد.

نمونه‌هایی از عبارات توصیفی در داده عبارت‌اند از:

- اسکلت قبلی تیم رو تقریباً ثابت نگه داشته‌اید (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴)

- آقای فردوسی پور به جرات می‌تونم بگم شما مقایسه کنید، ما قراردادهای پارسالو تقریباً سی، چهل درصد کم کردیم (نود، ۱۶ شهریور ۱۳۹۴)
- طبق جدول شماره دو، درصد بسامد کاربرد عبارت‌های توصیفی در ۱۲ گفت‌وگوی زنده برنامه نود در سال ۱۳۹۴، ۱۲ درصد است.
- جدول زیر درصد کاربرد عبارت‌های توصیفی در داده‌ها را نشان می‌دهد:

جدول ۲- درصد بسامد کاربرد عبارت‌های توصیفی

نام ابزار	تعداد	درصد
عبارت‌های توصیفی	۵۸۹	۱۲
مجموع انواع ابزارهای پیوستگی	۴۸۸۴	۱۰۰

همانندی

در این قسمت به بررسی و تحلیل زیرمجموعه‌های همانندی شامل تکرار، جایگزینی واژگانی، ضمائر، جانشینی و حذف پرداخته می‌شود.

تکرار

در تکرار واژگانی کل یک عبارت یا حداقل بخشی از آن تکرار می‌شود (دولی و لوینسون، ۲۰۰۱). رابرتس و دیگران (۲۰۰۹) نیز نظر دولی و لوینسون (۲۰۰۱) را دارند و معتقدند که تکرار معمولاً شامل تکرار اسامی خاص است؛ بنابراین، هنگامی که در ارجاع به شخصی اسم به شکل کامل بیان

الدینی، ۱۳۹۰). مشکوه‌الدینی به ضمیرهای متقابل نیز اشاره کرده است.

در مثال‌های زیر نمونه‌هایی از ضمیر مشخص شده‌اند:

- شما با اولین باخت این اتفاق رخ داد براتون و ادامه بدین صحبتاتونو (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴)
- به هر صورت با همین نفراتی که بودیم بچه‌ها بانظم خاصی و تلاش خیلی خوبی تمرینات خودتونو رو انجام دادن (نود، ۱۶ شهریور ۱۳۹۴)
- به‌رحال نبودن تا همین امروز، دیشب ساعت ۱۲ شب تمام بازیکنان رو تونستم جمع بکنم و فقط از نظر روحی روانی با این‌ها کارکنم. (نود، ۲ آذر ۱۳۹۴)

جانشینی

در این پژوهش به دلیل شباهت بسیار این مبحث با بحث جایگزینی واژگانی (که جزء زیرشاخه‌های همانندی به شمار می‌آید) و عدم وجود وجه تمایز خاص میان آن‌ها، این دو مبحث معادل یکدیگر قلمداد شده‌اند. علاوه بر این، بررسی منابع دیگر نیز نشان می‌دهد که هالیدی و حسن (۱۹۷۶) و رنکما (۱۹۹۳) تمایزی بین مبحث جانشینی و روابط واژگانی قائل نشده‌اند.

حذف

هالیدی و حسن (۱۹۷۶) معتقدند حذف زمانی رخ می‌دهد که وجود عنصری از نظری ساختاری لازم باشد، ولی ناگفته باقی بماند. اطلاعات این عنصر محذوف باید در جای دیگری در جمله آماده باشد. هالیدی و حسن (همان) حذف را به سه دسته تقسیم کرده‌اند: حذف گروه اسمی، حذف گروه فعلی و حذف بند.

نمونه‌هایی از حذف در برنامه ورزشی نود:

- امشب فکر کنم Ø تسنیم خبر داد که تموم شده و آقای اسکوچیچ فسخ کرده با Ø فولاد Ø و با Ø سپاهان Ø تموم کرده (نود، ۱۸ آبان ۱۳۹۴). در این نمونه، به ترتیب عناصر "خبرگزاری"، "باشگاه"، "خوزستان"، "باشگاه" و "اصفهان" حذف شده‌اند.
- ... و مطالبات قانونیش که ایشالا برطرف شد ما در خدمت عزیزان هستیم، این بخش قانونی Ø (نود، ۲۷ مهر ۱۳۹۴). در این مثال فعل "هست" حذف شده است و درک جمله را با مشکل مواجه نکرده است.

می‌شود، تکرار کامل و اگر جزئی از آن اسم تکرار شود، تکرار جزئی نامیده می‌شود. در این پژوهش، به اسامی خاص اکتفا نشده است و هر یک از اسم‌هایی که تکرار شده‌اند جزء تکرار محسوب شده‌اند.

در مثال‌های زیر، گروه‌های اسمی به‌طور کامل در جمله تکرار شده‌اند، پس تکرار کلی به حساب می‌آیند.

- ... یا همین مهدی شریفی دو بار اومده تهران و برگشته، یه بار رفته دوبی برگشته به خاطر ویزای تیم ملی، متأسفانه هیچ‌وقت هم دعوت نشد و این بازیکن وقتی رفت و اومد هنوز نتونسته برای ما اون مهدی شریفی باشه که بتونه کمک بکنه (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴)

در مثال‌های زیر که تکرار جزئی را نشان می‌دهند، تنها یک قسمت از عبارت تکرار شده که نشان‌دهنده‌ی تکرار جزئی است.

- آقای فردوسی پور ببینید ما همیشه افتخار می‌کنیم که تیم ملی کشور ایران به‌عنوان تیم ملی جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان تیمی که از دل مردم نشأت گرفته، به وجود اومده، بتونه بره سکوه‌های افتخارو برای این کشور کسب کنه (نود، ۱۸ آبان ۱۳۹۴)

جایگزینی واژگانی

طبق نظر دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در این نوع از همانندی، صورت‌های موردبررسی باهم تفاوت دارند، اما بر عنصر یکسانی دلالت دارند و به آن ارجاع می‌دهند.

در نمونه‌های زیر واژه‌های پررنگ شده به‌جای واژه‌هایی که زیر آن‌ها خط کشیده شده، به‌کاررفته‌اند که در هر جمله، هر دو واژه به عنصر یکسانی اشاره می‌کنند.

- خیلی عجیب هست که چطور آقای معتمدکیا، مدیر رسانه‌ای تیم ملی این خبر را به بنده میدن و مدیر تیم‌های ملی، آقای پیروانی این خبر را تکذیب می‌کنند (نود، ۲۵ آبان ۱۳۹۴)
- در ادامه برنامه با آقای آبانگاه، دبیر کمیته، دبیر سابق کمیته اخلاق هم یه تماسی، حتماً فرصت میشه و اینکارو انجام خواهیم داد (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴)

ضمایر

در زبان فارسی ضمایر به شش دسته‌ی ضمیر شخصی متصل، ضمیر شخصی منفصل، ضمیر مشترک، ضمیر اشاره، ضمیر پرسشی و ضمیر نامشخص تقسیم می‌شود (مشکوه-

نامشخص با ۲/۶۵ درصد، ضمیر مشترک با ۱/۵ درصد، ضمیر پرسشی با ۱/۱۵ درصد و ضمیر متقابل با ۰/۵۲ درصد در جایگاه‌های بعدی قرار می‌گیرند. با توجه به اینکه همانندی زیرمجموعه‌ای از پیوستگی است و درصدهای به‌دست‌آمده متفاوت هستند، می‌توان نتیجه گرفت که بسامد کاربرد همانندی بر اساس نظر دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌و-گوهای زنده برنامه‌ی ورزشی نود متفاوت است.

بعد از بررسی مثال‌هایی از زیرشاخه‌های ابزار همانندی، جدول کلی بسامدهای آن‌ها به شرح زیر است. با توجه به جدول شماره سه، درصد بسامدهای به‌دست آمده از مجموعه‌ی همانندی، اعداد متفاوتی را نشان می‌دهد. تکرار کلی با ۲۵/۸۸ درصد بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. ضمیر شخصی با ۲۵/۲۳ درصد دومین بسامد کاربرد را دارد. حذف با ۲۲/۴۴ درصد سومین جایگاه را دارد. تکرار جزئی با ۸/۳۰ درصد، ضمیر اشاره با ۷/۴۳ درصد، جایگزینی واژگانی با ۳/۲۴ درصد، ضمیر

جدول ۳- درصد بسامد کاربرد همانندی

درصد	تعداد	درصد
۲۵/۸۸	۷۳۳	تکرار کلی
۸/۳۰	۲۳۸	تکرار جزئی
۳/۲۴	۹۳	جایگزینی واژگانی
۲۵/۲۳	۷۲۳	ضمیر شخصی
۱/۵	۴۳	ضمیر مشترک
۲/۶۵	۷۶	ضمیر نامشخص
۷/۴۳	۲۱۳	ضمیر اشاره
۱/۱۵	۳۳	ضمیر پرسشی
۰/۵۲	۱۵	ضمیر متقابل
۲۲/۴۴	۶۴۳	حذف
۱۰۰	۲۸۶۵	مجموع همانندی

مجاز جزء - کل

دولی و لوینسون (۲۰۰۱) و رابرتس و دیگران (۲۰۰۹) تنها مجاز جزء - کل را از ابزارهای پیوستگی معرفی کردند. شمیسا (۱۳۸۱) مجاز را در واقع نوعی انحراف از منطق عادی گفتار می‌داند که در آن واژه از معنای اصلی و حقیقی خود دور می‌شود؛ به عبارت دیگر، واژه معنایی غیر از معنای اصلی و حقیقی خود پیدا می‌کند. بررسی روی داده‌های این پژوهش نشان داد که در گفت‌وگوهای زنده‌ی ورزشی برنامه‌ی نود مجاز جزء - کل وجود ندارد.

شمول معنایی

هنگامی که مفهومی در بردارنده‌ی یک یا چند مفهوم دیگر باشد، بین آن مفهوم و مفاهیم تحت شمول آن رابطه‌ی شمول معنایی برقرار است.

نمونه‌هایی از شمول معنایی در زیر آورده شده است:

روابط واژگانی

از نظر دولی و لوینسون (۲۰۰۱) روابط واژگانی شامل باهم‌آیی، مجاز جزء - کل و شمول معنایی می‌شود که هر کدام در زیر به آن پرداخته می‌شود.

باهم‌آیی

باهم‌آیی وقوع هم‌زمان و معمول عناصر واژگانی منفرد است که به مجموعه‌ی واژگانی یکسانی تعلق دارند. در ادامه، نمونه‌هایی از باهم‌آیی ارائه می‌شود.

• بعد از اولین شکستی که دادید، تماشاگران شعار حیا کن و رها کن عجیب‌وغریب، خیلی در واقع به نظرمی رسه احساسی سر دادند علیه شما (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴)

• شما تو صحبتتون گفتید سلام به افتخار کسانی که در ورزش یک‌رو و یک‌رنگ هستند، نه هزار رو و هزار رنگ (نود، ۳۰ شهریور ۱۳۹۴)

بعد از بررسی مثال‌هایی از زیرشاخه‌های ابزار روابط واژگانی، جدول کلی بسامدهای آن‌ها به شرح زیر است. جدول (۴) درصد بسامد کاربرد روابط واژگانی را به‌طور کلی نشان می‌دهد.

جدول ۴- درصد بسامد کاربرد روابط واژگانی

نام ابزار	تعداد	درصد
با هم‌آیی	۳۳	۳۱/۱۳
شمول معنایی	۷۳	۶۸/۸۷
مجموع روابط واژگانی	۱۰۶	۱۰۰

(۱۳۹۴). در این نمونه تمامی فعل‌ها دارای زمان گذشته هستند.

پاره‌گفتارهای پژوهشی

پاره‌گفتارهای پژوهشی اشاره به مواردی دارد که در آن‌ها گفتارهای خاصی به‌صورت نامنظم و به‌منظور تأکید تکرار می‌شوند. نمونه‌هایی از آن‌ها در زیر آورده شد است:

- به‌رحال یک سری مذاکراتی کردین با ایشون، مذاکره نکردین با ایشون؟- نه ما هیچ مذاکره‌ای نکردیم (نود، ۱۸ آبان ۱۳۹۴)

- تیمه می‌مونه یا نه - شما مطمئن باشید خواهد موند. - همین لیگ دیگه؟- شما مطمئن باش که همین لیگ خواهد موند. (نود، ۲ آذر ۱۳۹۴)

ساختمندی گفتمانی - کاربردشناختی

این نوع از الگوهای صرفی - نحوی به موارد اشاره دارد که در آن‌ها بیشتر بر روی زمان خاص و موارد مهمی که در آن زمان خاص صورت می‌گیرد، تأکید می‌شود. مثال‌های زیر را در برنامه ورزشی نود می‌توان در نظر گرفت:

- در ادامه برنامه با آقای آبان‌گاه، دبیر کمیته، دبیر سابق کمیته‌ی اخلاق هم به تماشای، حتماً فرصت بشه اینکارو انجام خواهیم داد (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴)

- الآن عرض می‌کنم، من گفتم که گفت من نمی‌تونم فرهادجون با شما کارکنم (نود، ۳۰ شهریور، ۱۳۹۴)

بعد از بررسی مثال‌هایی از زیرشاخه‌های ابزار الگوهای صرفی - نحوی، جدول کلی بسامدهای آن‌ها در جدول (۵) آورده شده است.

- ضمن اینکه دو تا بازی دیگه مونده، بازی پرسپولیس و ملوان هست و بازی استقلال خوزستان و استقلال اهواز (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴)

- دو تا بازیکن یک میلیونی دارین شما روی، مجید حسینی بنده‌ی خدا و شما دارین، بازیکن به این خوبی یه میلیونی (نود، ۱۶ شهریور ۱۳۹۴)

با توجه به درصد بسامدهای به‌دست‌آمده از روابط واژگانی، شمول معنایی با ۶۸/۸۷ درصد بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. با هم‌آیی با ۳۱/۱۳ درصد در جایگاه بعدی قرار دارد.

الگوهای صرفی - نحوی

دولی و لوینسون (۲۰۰۱) الگوهای صرفی - نحوی را به سه دسته‌ی تقسیم کرده‌اند: ثبات مقوله‌های تصریفی، پاره-گفتارهای پژوهشی و ساختمان‌ی گفتمانی - کاربردشناختی. در ادامه به تحلیل هر یک از آن‌ها پرداخته می‌شود.

ثبات مقوله‌های تصریفی

توالی عبارات و جملات می‌تواند ثبات مقوله‌های تصریفی را نشان دهد؛ مانند نشانه‌های زمانی در افعال جمله‌ها (دولی و لوینسون، ۲۰۰۱). البرزی (۱۳۸۶) کاربرد این ابزار را در جمله اجباری تلقی می‌کند. نمونه‌هایی از ثبات مقوله‌های تصریفی در مثال‌های زیر آورده شده‌اند:

- یه روزی سپاهان قهرمان شده بود، قهرمان جام حذفی شد، بهترین بازیکن‌های رو هم در داخل زمین داشت و حتی بهترین بازیکنان خارجی را نیز معرفی کرد. (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴). در این مثال زمان هست که ثبات مقوله‌های تصریفی را نشان می‌دهد.

- در همه جای دنیا باشگاه‌ها هزینه می‌کنن، باشگاه‌ها امکانات تهیه می‌کنن، باشگاه‌ها بازیکنان رو به سطح آمادگی می‌رسونن و درنهایت اون بازیکن‌های آماده رو جهت مسابقات ملی، در اختیار تیم ملی می‌گذارند (نود، ۱۸ آبان،

جدول ۵- درصد بسامد کاربرد الگوهای صرفی - نحوی

نام ابزار	تعداد	درصد
ثبات مقوله‌های تصریفی	۲۴۹	۶۰/۲۹
پاره‌گفتارهای پژواکی	۱۸	۴/۳۵
ساختمندی گفتمانی-کاربردشناختی	۱۴۶	۳۵/۳۵
مجموع الگوهای صرفی-نحوی	۴۱۳	۱۰۰

- مدیر برنامه‌ی ایشان به ما اعلام کردند که ایشان آمادگی پیوستن به باشگاه سپاهان رو داره و ما هم برای ایشان شرط گذاشتیم (نود، ۱۸ آبان ۱۳۹۴) (حرف ربط پیوندی)
 - متأسفانه یه مقداری شرایط به‌گونه‌ای رقم‌زده که خلاف همه جای دنیاست و حتی داخل کشور خودمون تو ایران (نود، ۴ آبان ۱۳۹۴) (حرف ربط افزایشی)
 - آقای حاج رضایی ما به‌هرحال تو برنامه هم صحبت کردیم باید حالا که هادی دیگه در بین ما نیست، ولی شما امشب نتونستین برنامه رو تماشا بفرمایین ما صحبت کردیم (نود، ۱۳ مهر ۱۳۹۴) (حرف ربط تقابلی)
 - والا خوب، توی این دو سه روز گذشته، همه کارشناسا، بالاخره همه مردم به نوعی نظرشونو اعلام کردن (نود، ۶ مهر ۱۳۹۴) (حرف ربط بسط دهنده)
- بعد از بررسی مثال‌هایی از علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی، جدول کلی بسامدهای آن‌ها به شرح زیر است. جدول (۶) درصد بسامد کاربرد علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی را نشان می‌دهد.

با توجه به درصد بسامدهای به‌دست‌آمده الگوهای صرفی- نحوی در جدول (۵)، ثبات مقوله‌های تصریفی با ۶۰/۲۹ درصد بیشترین درصد کاربرد را به خود اختصاص داده است. ساختمندی گفتمانی - کاربردشناختی با ۳۵/۳۵ درصد کاربرد، دومین ابزار پرکاربرد الگوهای صرفی - نحوی است و پاره‌گفتارهای پژواکی با ۴/۳۵ درصد کمترین بسامد کاربرد را دارد. نتایج نشان می‌دهد که الگوهای صرفی - نحوی که زیرمجموعه‌ای از پیوستگی است درصدهای متفاوتی را دربردارد.

علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی

دولی و لوینسون (۲۰۰۱) معتقدند گاهی روابط مفهومی بین گزاره‌ها با حروف ربط یا سایر علائم زبان‌شناختی نشان داده می‌شوند. رابرتس و دیگران (۲۰۰۹) در بررسی پیوستگی به پیروی از دولی و لوینسون (۲۰۰۱) حروف پیوندی، حروف افزایشی، حروف تقابلی و نشانگرهای بسط دهنده را برای حروف ربط در نظر گرفتند.

در مثال‌های زیر نمونه‌هایی از حروف ربط پیوندی، افزایشی، تقابلی و بسط دهنده به ترتیب مشخص شده است:

جدول ۶- درصد بسامد کاربرد علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی

نام ابزار	تعداد	درصد
حروف ربط پیوندی	۴۴۱	۴۸/۴۰
حرف ربط افزایشی	۳۱۶	۳۴/۶۸
حرف ربط بسط دهنده	۸۰	۸/۷۸
حرف ربط تقابلی	۷۴	۸/۱۲
مجموع علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی	۹۱۱	۱۰۰

دارد. حروف ربط تقابلی با ۸/۱۲ درصد کمترین درصد کاربرد را دارد.

بعد از بررسی جداگانه هریک از ابزارهای پیوستگی، به‌منظور مقایسه دقیق‌تر آن‌ها، جدول (۷) در زیر آورده می‌شود که درصد بسامد انواع ابزارهای پیوستگی را به‌طورکلی نشان می‌دهد.

با توجه به درصد بسامدهای به‌دست‌آمده از علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی، حروف ربط پیوندی با ۴۸/۴۰ درصد بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. حروف ربط افزایشی با ۳۴/۶۸ درصد در جایگاه دوم قرار دارد. در جایگاه سوم حروف ربط بسط دهنده با ۸/۷۸ درصد قرار

جدول ۷- درصد بسامد کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی

نام ابزار	تعداد	درصد
هماندی	۲۸۶۵	۵۸/۶۶
علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی	۹۱۱	۱۸/۶۵
عبارت‌های توصیفی	۵۸۹	۱۲
الگوهای صرفی - نحوی	۴۱۳	۸/۴۵
روابط واژگانی	۱۰۶	۲/۱۷
مجموع انواع ابزارهای پیوستگی	۴۸۸۴	۱۰۰

وگوهای زنده برنامه ورزشی نود با یکدیگر متفاوت هستند. همچنین، آمار استنباطی ابزارهای پیوستگی به‌منظور بررسی تفاوت کاربردهای آنان در برنامه ورزشی نود نیز به شرح زیر مورد بررسی قرار می‌گیرد. جدول (۸) میانگین مؤلفه‌های ابزارهای پیوستگی را نشان می‌دهد و به دنبال آن جدول (۹) سطح معناداری رابطه بین آن‌ها را توضیح می‌دهد.

با توجه به درصد بسامدهای به‌دست‌آمده از انواع ابزارهای پیوستگی، همانندی با ۵۸/۶۶ درصد بیشترین درصد بسامد کاربرد را به خود اختصاص داده است. علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی با ۱۸/۶۵ درصد در جایگاه دوم قرار دارد. عبارت‌های توصیفی با ۱۲ درصد در جایگاه سوم قرار دارد. الگوهای صرفی نحوی با ۸/۴۵ درصد و روابط واژگانی ۲/۱۷ درصد در جایگاه‌های چهارم و پنجم قرار دارند. نتایج حاکی از آن است که بسامد کاربرد انواع ابزارهای پیوستگی در گفت-

جدول ۸- آزمون مجذور کای در مورد رابطه بین مؤلفه‌های پیوستگی

میانگین رتبه‌ها	مؤلفه‌های پیوستگی
۳/۱۲	عبارت‌های توصیفی
۴/۶۶	هماندی
۲/۱۶	روابط واژگانی
۲/۹۹	الگوهای صرفی - نحوی
۳/۵۳	علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی

جدول ۹- آماره آزمون (سطح معناداری مؤلفه‌های پیوستگی)

پیوستگی	آماره‌های آزمون
۳۵۶/۳۷۹	مقدار خی دو
۴	درجه آزادی
۰/۰۰۰۱	سطح معنی‌داری

محاسبه‌شده از آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر است، می‌توان نتیجه گرفت که با احتمال ۹۵ درصد اطمینان کاربرد ابزارهای پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌وگوهای زنده ورزشی نود متفاوت هستند. بعد از پاسخ به سؤال اول پژوهش، سؤال دوم تحقیق حاضر در زیر بررسی می‌شود.

• سؤال دوم تحقیق: تا چه حد ابزارهای پیوستگی مطرح‌شده توسط دولی و لوینسون (۲۰۰۱) و روش تحلیل آن‌ها قابل تعمیم به گفت‌وگوهای زنده برنامه نود هستند؟

یافته‌های استنباطی نشان می‌دهند که مؤلفه همانندی با میانگین رتبه ۴/۶۶ در اولویت اول، مؤلفه علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی با میانگین رتبه ۳/۵۳ در اولویت دوم و عبارت‌های توصیفی با میانگین رتبه ۳/۱۲ در اولویت سوم و الگوهای صرفی - نحوی با میانگین رتبه ۲/۹۹ در اولویت چهارم و مؤلفه روابط واژگانی با میانگین رتبه ۲/۱۶ در اولویت پنجم قرار می‌گیرند؛ و مقدار خی دو محاسبه‌شده برابر با ۳۵۶/۳۷۹، با سطح معناداری $\text{sig}=0/001$ برابر با $(P>0/05)$ است. چون سطح معناداری

برای پاسخ به این سؤال از آمار استنباطی که در جداول زیر آمده است، استفاده گردید. جدول (۱۰) فراوانی ابزارهای

جدول ۱۰- آزمون مجذور کای در مورد رابطه بین مؤلفه‌های پیوستگی

مؤلفه‌های پیوستگی	فراوانی مشاهده شده	فراوانی مورد انتظار	اختلاف فراوانی‌ها
عبارات توصیفی	۵۸۹	۹۷۶/۸	۳۸۷/۸-
هماندی	۲۸۶۵	۹۷۶/۸	۱۸۸۸/۲
روابط واژگانی	۱۰۶	۹۷۶/۸	۸۷۰/۸-
الگوهای صرفی- نحوی	۴۱۳	۹۷۶/۸	۵۶۳/۸-
علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی	۹۱۱	۹۷۶/۸	۶۵/۸-

جدول ۱۱- آماره آزمون (سطح معناداری مؤلفه‌های پیوستگی)

آماره‌های آزمون	پیوستگی
مقدار خی دو	۴۹۱۰/۰۹۵
درجه آزادی	۴
سطح معنی داری	۰/۰۰۱

- کاربرد مؤلفه‌های علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی بر اساس ابزار پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌وگوهای زنده ورزشی نود متفاوت هستند.
- ابزارهای پیوستگی مطرح شده در الگوی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) قابل تعمیم به گفت‌وگوهای زنده ورزشی برنامه نود است و تعمیم‌پذیری این ابزارها از نظر آماری معنادار است.

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که در بین عناصر علائم ارتباطی میان گزاره‌های معنایی، حرف ربط در گفتگوهای زنده ورزشی برنامه نود از اهمیت بالایی برخوردار است و در بین حروف ربط، حروف ربط پیوندی دارای بالاترین بسامد و حروف ربط تقابلی دارای پایین‌ترین بسامد است. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های نصر آزادانی (۱۳۷۸) و آهنگر، تاکی و رحیمی (۲۰۱۲) همخوانی دارد؛ بنابراین یافته‌های پژوهش حاضر می‌تواند تأییدی بر یافته‌های تحقیقات قبلی است. همچنین یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از این است که در بین ابزارهای پیوستگی، ابزارهای همانندی دارای بسامد و کاربرد بالاتری نسبت به سایر ابزارها هستند و از بین ابزارهای همانندی، ابزارهای تکرار کلی، ضمیرهای شخصی و حذف دارای بسامد و کاربرد بالاتری نسبت به سایر ابزارها هستند. یافته‌های پژوهش حاضر با یافته‌های فضل علی (۱۳۷۳) و فلاح‌پور (۱۳۸۳) همخوانی دارد.

به‌منظور بررسی تعمیم‌پذیری ابزارهای پیوستگی به برنامه ورزش نود، از آزمون کای اسکوئر (خی دو) استفاده شد و مقدار خی دو محاسبه شده برابر با ۴۹۱۰، با سطح معناداری $\text{sig}=0/001$ ($P>0/05$ ، $r = 4910$) است. چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر است، می‌توان نتیجه گرفت که با احتمال ۹۵ درصد اطمینان ابزارهای پیوستگی مطرح شده توسط دولی و لوینسون (۲۰۰۱) و روش تحلیل آن‌ها قابل تعمیم به گفت‌وگوهای زنده ورزشی نود هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

پس از بررسی یافته‌های به‌دست آمده و در راستای پاسخ به سؤالات پژوهش نتایج زیر حاصل شد:

- کاربرد مؤلفه‌های همانندی بر اساس ابزار پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌وگوهای زنده ورزشی نود متفاوت هستند.
- کاربرد مؤلفه‌های روابط واژگانی بر اساس ابزار پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌وگوهای زنده ورزشی نود متفاوت هستند.
- کاربرد مؤلفه‌های الگوهای صرفی - نحوی بر اساس ابزار پیوستگی دولی و لوینسون (۲۰۰۱) در گفت‌وگوهای زنده ورزشی نود متفاوت هستند.

به برنامه‌های مختلف، نتایج به‌دست‌آمده کاربردهای بسیاری در سایر برنامه‌های صداوسیما خواهد داشت و در به‌کارگیری ابزار مناسب پیوستگی در گفتمان‌ها کمک شایانی خواهد نمود. علاوه بر گفتمان‌های رسانه‌ای یافته‌های این پژوهش می‌تواند در سایر انواع گفتمان‌ها و حتی نوشتارها نیز مورد استفاده قرار بگیرد. به عبارتی می‌توان گفت این تحقیق می‌تواند منجر به ایجاد حوزه‌هایی غنی برای تحقیقات هرچه بیشتر زبان‌شناسی گردد.

از آنجایی که که بسیاری از پژوهشگران اجتماعی به‌درستی نمی‌دانند که چگونه به داده‌های گفتاری، به‌گونه‌ای مناسب و تحلیلی بنگرند، لذا نتایج پژوهش حاضر و بررسی گفت‌وگوهای رادیو و تلویزیون می‌تواند کمک شایانی در بررسی و تحلیل این گفتمان‌ها و انواع دیگر آن داشته باشد. همچنین صاحب‌نظران با توجه به نتایج این پژوهش می‌توانند تا حدی نسبت به متون نوشتاری نیز، توانایی تفکر تحلیلی پیدا کنند. با توجه به اینکه در تلویزیون هم گفتار جنبه‌ی کلیدی دارد، هم در جلب نظر مخاطب و هم در بررسی واکنش مخاطب نسبت

منابع

۱. البرزی، پ. (۱۳۸۶). مبانی زبان‌شناسی متن. تهران: انتشارات امیرکبیر.
۲. تکی، گ. (۱۳۸۷). پیوستگی و همبستگی متن یا انسجام و ارتباط مطالب در زبان فارسی. مجله‌ی زبان‌شناسی، ۱۴ (۱ و ۲)، ۸۱-۷۳.
۳. سارلی، ن. و ایشانی، ط. (۱۳۹۰). نظریه‌ی انسجام و هماهنگی انسجامی و کاربست آن در یک داستان کمینه‌ی فارسی (قصه‌ی نردبان). دو فصل‌نامه‌ی زبان پژوهی، ۲ (۴)، ۴۸-۳۹.
۴. شمیسا، س. (۱۳۸۱). بیان. چاپ نهم. تهران: انتشارات فردوس.
۵. فضل‌علی، ف. (۱۳۷۳). بررسی حذف در زبان فارسی. پایان‌نامه‌ی منتشرنشده‌ی کارشناسی ارشد: دانشگاه علامه طباطبایی.
۶. فلاح‌پور، ن. (۱۳۸۳). بررسی نقش متفاوت انواع ابزارهای انسجام در خواندن و درک مطلب دانشجویان زبان انگلیسی. پایان‌نامه‌ی منتشرنشده‌ی کارشناسی ارشد: دانشگاه اصفهان.
۷. کاوسی نژاد، س. (۱۳۷۱). حذف در زبان فارسی. پایان‌نامه‌ی منتشرنشده‌ی کارشناسی ارشد: دانشگاه تهران.
۸. گلفام، ا. (۱۳۷۷). توصیف روابط ارجاعی در زبان فارسی؛ رویکرد نحوی کلامی. پایان‌نامه‌ی منتشرنشده‌ی دکترا: دانشگاه تهران.
۹. مشکوه‌الدینی، م. (۱۳۹۰). دستور زبان فارسی واژگان و پیوندهای ساختی. تهران: انتشارات سمت.
۱۰. نصر آزادانی، ا. (۱۳۷۸). عوامل انسجام در فارسی از دیدگاه تحلیل کلام بر مبنای متون داستانی. پایان‌نامه‌ی منتشرنشده‌ی کارشناسی ارشد: دانشگاه اصفهان
11. Ahangar, A., Taki, G., & Rahimi, M. (2012). The use of conjunctions as cohesive devices in Iranian sport live radio and TV talks. *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*, 9(2), 56-72.
12. Brown, G., & Yule, G. (1983). *Discourse analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
13. Dooley, R. A., & Levinsohn, S. H. (2001). *Analyzing discourse: A manual of basic concepts*. Dallas: SIL International.
14. Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1976). *Cohesion in English*. London: Longman.
15. Levinsohn, S. H. (2010). *Self-instruction material on narrative discourse analysis*. Dallas: SIL International.
16. Renkema, J. (1993). *Discourse studies*. Amsterdam: John Benjamins. SB. V.
17. Roberts, J. R., Barjasteh Delforooz, B., & Jahani, C. (2009). *A study of Persian discourse structure*. Uppsala: Uppsala University.